

Gemeenteraad
Via RIS

Uw brief/kenmerk:	Ons kenmerk: DOC/19/301623	Inlichtingen bij: M. Borkent	Doorkiesnummer: (0529) 48 82 24
Onderwerp: Asbestfonds (RP 777)		Zaaknummer: Z/19/596769	Datum: 8 februari 2019

Geachte raadsleden,

Asbestdeeltjes in de lucht bedreigen de volksgezondheid. Na 2024 zijn daarom asbestdaken in Nederland verboden. De opgave is complex en aanzienlijk. Het is daarom zaak om te zorgen voor een versnelling van de sanering van asbestdaken. Het thema is actueel en zal de komende jaren flinke inspanning vergen. In het Coalitiedocument 2018-2022 en het Bestuursprogramma 2018-2022 is hierover het volgende opgenomen:

Asbestdakenverbod

Vanaf 2024 zijn asbestdaken wettelijk verboden. Wij hebben hiervoor al diverse acties ontplooid en voorlichting gegeven aan diverse doelgroepen. Financiering van asbestsanering blijkt echter voor sommige dakeigenaren moeilijk. Daarom zullen wij, al dan niet in samenwerking met andere gemeenten/provincie, hiervoor verschillende mogelijkheden onderzoeken. In het bijzonder kijken wij naar een asbestfonds voor agrariërs, ondernemers en particulieren met meer dan 35 m2.

In de raadsagenda was genoemd onderzoek gepland in maart 2019. Het genoemde onderzoek loopt volop, maar er is nog geen vorderingen en regionaal resultaat. Het duurt langer i.v.m. afstemming met Rijk, provincie en andere gemeenten. Behandeling in maart komt daarmee te vroeg. De agendacommissie heeft ingestemd met verschuiving naar oktober a.s. en in plaats daarvan u middels een brief over de stand van zaken te informeren. Indien de ontwikkelingen ertoe leiden dat eerdere behandeling nodig is, dan zal ik daartoe u een voorstel doen.

Achtergrond financiële mogelijkheden

De vervanging van een asbestdak vraagt om een financiële investering. Nu al nemen verzekeraars een voorschot door de dekking van opstalverzekeringen te verlagen. Eigenaren krijgen in het geval van schade steeds minder uitgekeerd naarmate 2024 dichterbij komt.

Er was een landelijk subsidieregeling asbest. Deze had als oogmerk om het verwijderen van asbestdaken te stimuleren en versnellen. Voor de regeling was een budget van € 75 miljoen beschikbaar. Dit budget is inmiddels uitgeput en de regeling is per 15 december 2018 gesloten. Subsidie aanvragen is niet meer mogelijk. Er komt geen nieuwe subsidieregeling, de staatssecretaris en Tweede Kamer voelen daar niets

voor. De subsidie was namelijk bedoeld voor een versnelling. Die is bereikt, maar er moet nu worden overgegaan naar andere financieringsvormen. Na het vervallen van de subsidie is er een vacuüm tot het moment dat er een fonds in werking is. Dit kan mogelijk negatieve invloed hebben op de asbestversnelling.

Niet alle dakeigenaren hebben de nodige middelen voor sanering of de bank wil er geen lening voor geven. Dit kan gelden voor verschillende doelgroepen, zowel particulieren, maatschappelijke instellingen, als (agrarische) ondernemers. Daarom komt er een landelijk dekkend fonds voor de financiering van de sanering van asbestdaken. Voorkomen moet worden dat niet-draagkrachtige eigenaren met onverzekerbare asbestdaken blijven zitten.

Wat verstaan moet worden onder 'niet-draagkrachtigen' is door de provincie in 2018 geanalyseerd en in een brief aan Provinciale Staten verwoord. Ik heb deze brief als bijlage toegevoegd.

Een fonds kan op drie niveaus worden ingesteld: bij het rijk, provincie en gemeenten. Hieronder ga ik in op de verschillende ontwikkelingen. Al deze ontwikkelingen worden regelmatig ambtelijk en bestuurlijk besproken in een provinciaal overleg waarbij alle gemeenten in Overijssel vertegenwoordigd zijn.

Stand van zaken asbestfonds

Vanuit de rijksoverheid, maar ook vanuit de provincie Overijssel en verschillende gemeenten wordt gewerkt aan de oprichting van een stimuleringsfonds voor vervanging van asbestdaken. In alle gevallen worden bijdragen gevraagd van provincies en gemeenten. Uitgangspunt van alle initiatieven is een fonds met een leningstelsel, waarbij we uitgaan van een revolverend karakter, oftewel hier komt het uitgeleende geld weer terug zodat het opnieuw beschikbaar komt voor nieuwe leningen.

Het beheer van het fonds komt te liggen bij Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (SVN), deze zijn bekend van allerlei duurzaamheidsfondsen, zoals de Overijsselse Energiebespaarlening.

Landelijk fonds

In oktober 2018 is het wetsvoorstel waarin het verbod op asbestdaken opgenomen is, behandeld in de Tweede Kamer. Tijdens de behandeling heeft de staatssecretaris aangegeven dat ze streeft naar een landelijk fonds, vooral voor niet-draagkrachtigen. In een Kamerbrief in januari 2019 heeft ze dit nogmaals benoemd en aangegeven dat ze streeft naar inwerkingtreding in 2019. Het fonds is voor wat betreft voorwaarden en de communicatie vooral gericht op particulieren en bedrijven die juist niet makkelijk bij een bank kunnen lenen. Het fonds staat echter ook open voor eigenaren die bij een bank kunnen lenen. Omdat hierdoor ook banken een grotere bijdragen willen leveren aan het fonds verwachten we dat het fonds een groter volume krijgt. Het fonds is een vangnet, de overheid moet geen bank worden, daarom zijn de leenvoorwaarden minder aantrekkelijk. Er komt waarschijnlijk een marktconforme rente, dus zeker niet veel lager. Het fonds zou in de mogelijkheid kunnen voorzien lokale beleidsprioriteiten aan te brengen, bijv. verduurzaming of sloop in combinatie met asbestdakensanering.

Gebruik van leningen uit het landelijke fonds voor niet-draagkrachtigen is alleen mogelijk in gemeenten die bijdragen aan het stimuleringsfonds. Als gemeenten geen bijdrage leveren, kan de inwoner van die gemeente geen gebruik maken van het stimuleringsfonds. Dit is beleidsvrijheid van de gemeente. Er zullen gemeenten zijn die niet meedoen (acht ik in Overijssel niet waarschijnlijk).

Voor een landelijk fonds wordt uitgegaan van een benodigde omvang van € 400 miljoen, waarvan € 100 miljoen particulieren, € 300 miljoen bedrijven en (gestopte) agrariërs. De bijdrage van het Rijk daarin zal naar verwachting rond de € 50 miljoen bedragen voor periode 2020-2023. De andere bijdrage zal moeten komen van lagere overheden en banken. De Rabobank en BNG zitten aan tafel en willen de financiële risico's afgedekt zien door overheden.

Als inleg vanuit Overijssel doet de provincie een eerste voorstel voor € 12,5 miljoen. Een 50-50 verdeling binnen Overijssel zou dan betekenen: € 6,25 miljoen gemeenten en € 6,25 miljoen provincie. Gemeenten verschillen onderling qua omvang en soort problematiek, dus rijst de vraag welke verdeelsleutel gehanteerd moet worden. Dit moet verder onderzocht worden. De asbest-leidaken (niet van toepassing in Dalfsen), monumentale kerken en maatschappelijk vastgoed nemen hierin een bijzondere plaats in en kunnen een groot deel van de beschikbare middelen claimen. Dit betreft maatwerk en hiervoor zijn aparte afspraken nodig.

Overleg met de Rabobank en BNG maakt duidelijk dat de toezegging van een gemeentelijke bijdrage, zonder dit meteen beschikbaar te stellen, al voldoende zou zijn om een fonds te vullen door commerciële banken / BNG. Hierdoor ontstaat een verplichting voor gemeenten waarvan het risico vertaald moet worden in een voorziening in de gemeentelijke begroting. De omvang van een voorziening hangt af van het risicoprofiel en de omvang van de verplichting die wordt aangegaan. Het daadwerkelijk gebruik van aanvragers is immers nog niet zeker. Dit verschuiven van risicodragerschap naar lagere overheden is een 'heet hangijzer' moet daarom nog verder onderzocht worden.

Parallel aan het landelijke fonds is de provincie Overijssel bezig met de voorbereiding van een provinciaal fonds, mocht dit landelijke fonds te lang op zich laten wachten of niet aan de provinciale voorwaarden voldoen dan kunnen we op korte termijn met een provinciaal fonds starten:

Provinciaal fonds

Gedeputeerde Staten van Overijssel heeft in een motie van de Provinciale Staten een opdracht gekregen om te komen tot een fonds, eveneens voor niet-draagkrachtigen. Dit fonds komt er, ongeacht of andere fondsinitiatieven tot stand komen. Waarschijnlijk wordt dit provinciale fonds geïntegreerd in het landelijk dekkende stimuleringsfonds. Als de vorming daarvan echter lang op zich laat wachten, wil de provincie eerder starten, vooruitlopend op het landelijke fonds. Dit als reden omdat we in de praktijk merken dat het veel tijd en begeleiding kost om de doelgroep niet-draagkrachtigen in beweging te laten komen. De tijd tot eind 2024 is beperkt en er spelen veel verschillende zaken bij deze doelgroep.

Het provinciaal fonds voor niet-draagkrachtigen wordt gevuld door provincies en gemeenten. De provincie Overijssel heeft hiervoor € 6,25 miljoen gereserveerd. Van gemeenten wordt in totaal een even grote bijdrage gevraagd naar rato van de problematiek. Hiertoe is een voorstel in voorbereiding.

Met het oog op de hoogte van een gemeentelijke bijdrage en doelgroepen die in aanmerking komen voor een fondsbijdrage (woningeigenaren, ondernemers, maatschappelijk vastgoed, kerken) moeten nadere afspraken worden gemaakt. Als de voorwaarden voor het fonds niet goed worden geformuleerd, kunnen ongewenste effecten optreden in de vorm van bijdragen aan extreem kostbare saneringsprojecten voor een kleine doelgroep.

Gemeentelijk fonds?

U zult zich mogelijk afvragen of de gemeente Dalfsen zelf niet een fonds kan oprichten. Een eigen Dalfser asbestfonds acht ik niet zinvol om de volgende redenen:

Met een eigen fonds kan een gemeente eventueel extra voordelen bieden, specifieke doelgroepen helpen of specifieke ontwikkelingen stimuleren. Deze extra mogelijkheden kosten echter mogelijk wel geld en leiden mogelijk tot hogere risico's voor de gemeente. Er zijn vooralsnog geen aanwijzingen dat deze extra kosten en risico's rendement gaan opleveren, in de vorm van een toename van asbestsanering.

Verschillende fondsen per gemeente zou scheve gezichten op kunnen leveren van dakeigenaren, zeker degenen die vlakbij de gemeentegrens wonen. In regionaal verband is geconcludeerd dat het de voorkeur heeft om een uniforme en eenvoudige provincie dekkende regeling voor een fonds te ontwerpen.

Het vervolg

Wat van belang is dat gemeenten die willen participeren in een fonds, nu al een begin maken met het reserveren van middelen voor dat doel. Een besluit over de gemeentelijke bijdrage / garantstelling kan bij de perspectiefnota 2020-2023 aan de raad worden voorgelegd ter besluitvorming. De benodigde middelen zullen dan in de loop van 2019 verder duidelijk worden en kunnen in de begroting 2020 worden meegenomen. Het is voor mij nu nog niet mogelijk om u een indicatie te geven van de benodigde middelen.

Voor iedere fondsvariant wordt een beroep gedaan op de loketfunctie door gemeenten ('de overheid dichtbij'). Van de gemeenten wordt een eerste toets op juistheid en compleetheid van de aanvraag gevraagd. Dit is in het regionale bestuurlijk overleg besproken en akkoord op voorwaarde dat de loketfunctie zo eenvoudig mogelijk wordt gehouden (kan mogelijk grotendeels digitaal). De SVn, Rijksdienst voor Ondernemen Nederland, of een andere instantie toetsen vervolgens de financiële situatie van de aanvraag. Toets particulieren is relatief eenvoudig door de gestandaardiseerde krediettoets, voor bedrijven is dit veel lastiger en vraagt maatwerk.

Tot slot

Ik vertrouw erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd. De ontwikkelingen gaan aan de ene kant in een hoog tempo. Tegelijkertijd vergt het door de vele betrokken organisaties tijd om het proces zorgvuldig te doorlopen. Ik vraag hiervoor uw begrip. De verwachting is dat u in elk geval bij de Perspectiefnota 2020 wordt betrokken en vervolgens bij de Begroting 2020. Indien de ontwikkelingen ertoe leiden dat eerdere of andere wijze van behandeling nodig is, dan zal ik daartoe u een voorstel doen.

Heeft u vragen? Neemt u dan contact op met behandelend ambtenaar M. Borkent door te bellen met (0529) 48 82 24 of een e-mail te sturen naar m.borkent@dalfsen.nl. Vermeld het zaaknummer dat bovenin deze brief staat.

Met vriendelijke groet,
Namens burgemeester en wethouders van Dalfsen,

Wethouder A. Schuurman

Bijlage: Brief Provinciale Staten m.b.t. definitie 'niet draagkrachtigen'